

تاثیر فرم‌های بصری از نظر زیبایی‌شناسی بر پایداری محیط شهری

علی صابری امیرآباد^{۱*}، مریم قربانی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی مهندسی شهرسازی، گروه مهندسی شهرسازی، دانشگاه پیام نور، صندوق پستی ۳۶۹۵-۱۹۳۹۵ تهران، ایران، ali.saberi20@gmail.com
۲- مدرس دانشگاه، گروه مهندسی معماری و شهرسازی، دانشگاه پیام نور، صندوق پستی ۳۶۹۵-۱۹۳۹۵ تهران، ایران، maryam.ghorbani@gmail.com

چکیده

توجه به مفهوم پایداری، نتیجه‌ی نگاه ژرف انسان نسبت به آسیب‌های زیست محیطی، مشکلات فرهنگی- اجتماعی و اقتصادی حاصل از رشد صنعتی در طول زمان است. پایداری محیطی در گرو برقراری تعادل پویا میان فضای کالبدی انسانی، محیط فراگیر و کاربران فضاست، به نوعی هویت بخشیدن به شهرها و پایداری آن‌ها، نتیجه‌ی ساماندهی مناسب کالبدی- فیزیکی بافت آن‌ها است. پرداختن به مقوله‌ی زیباسازی شهرها، تضمین کننده‌ی آسایش و امنیت روانی شهروندان است که می‌تواند باعث افزایش بهره‌وری از فضاهای جمعی شود. زیبایی‌شناسی را می‌توان به صورت زیبایی‌شناسی حسی، فرمی و نمادین تقسیم‌بندی نمود. فرم، جنبه‌ی قابل احساس یک پدیده، شخصیت و هویت قابل درک یک شیء است و عامل موثر در خلق فضا می‌باشد. پژوهش حاضر رویکردی است تحلیلی و توصیفی که با استفاده از پیشینه‌ی منابع موجود در مطالعات کتابخانه‌ای صورت گرفته است و می‌کوشد تا با برشمردن پاره‌ای از اصول و مفاهیم پایداری و تبیین نیازهای اساسی انسان و عناصر زیباشناسانه، نحوه‌ی تعامل فرم‌های بصری را از منظر زیباشناسی جهت رسیدن به محیط شهری پایدار با آرایه‌ی نمونه‌هایی، مورد بررسی قرار دهد. فرض بر این است که از طریق رعایت اصول زیبایی‌شناسی در فرم محیط‌های شهری، می‌توان به پایداری دست یافت.

واژه‌های کلیدی: فرم، زیبایی‌شناسی، پایداری، پایداری محیط شهری

۱- مقدمه

امروزه با توجه به گسترش شهرها و پدیده‌ی شهرنشینی، موضوع پایداری گستره‌ی بسیار زیادی یافته است. از زمان ورود واژه‌ی "پایداری" به موضوعات زیست‌محیطی و شهرسازی از سال ۱۹۶۷ در اجلاس ریودوژانیرو [۱]، تاکنون عوامل مختلفی از قبیل آلودگی‌های زیست- محیطی، مصرف بهینه‌ی انرژی، کاهش استفاده از سوخت‌های فسیلی، استفاده از ساخت‌مایه‌های طبیعی، استفاده از فناوری در ساخت‌وسازها، معماری سبز و ... مورد مطالعه قرار گرفته و ارتباط آن‌ها با پایداری بررسی شده است.

حال این سوال مطرح می‌گردد که آیا یک محیط شهری تنها با دارا بودن شرایط اشاره شده، به پایداری می‌رسد؟ بررسی‌ها نشان می‌دهد که امروزه موضوع پایداری در شهرها تنها به این عوامل بازنمی‌گردد، مواردی همچون فرهنگ، فضای کالبدی مناسب، مسایل اجتماعی و ... از جمله شاخصه‌های پایداری یک فضای شهری می‌باشند. به عنوان نمونه می-